

Nr 714

Av herr **Bergh, Ragnar**, och fröken **Ljungberg**, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition nr 136, med förslag till skollag
m. m.

(Lika lydande med motion nr 850 i Andra kammaren)

Ang. 25 §

Kungl. Maj:t har i proposition nr 136 framlagt förslag till skollag. Skollagen stadgar bl. a. föräldrarnas rätt att efter samråd med eleven och sedan upplysningar lämnats av skolan fritt välja studieväg för eleven: 25 §. Vi har tidigare i motioner i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 54 (motionerna I: 593 och II: 717) deklarerat vår anslutning till det fria valet av studieväg men framhållit önskvärdheten av att skolan tillförsäkras en rådgivande funktion vid studievalet. Vi föreslår därför att 25 § i förslaget till skollag erhåller följande lydelse:

”Studieväg för elev i grundskolan väljes av föräldrarna efter samråd med eleven och skolan.

Uttagning till — — — yttra sig.”

Ang. 16 §

Beträffande rätten för andra skolledare än skolchefen samt för lärarrepresentanter och skolläkare att deltaga i sammanträde med skolstyrelsen och avdelning av denna finns bestämmelser utfärdade i allmänna skolstadgan. 1957 års skolberedning har för sin del konstaterat att fackrepresentationen är omfattande och att önskemål har framställts att den skall besträvas eller borttagas. Beredningen har — ehuru den ansett starka skäl tala härför — icke varit beredd att f. n. föreslå en sådan åtgärd.

I förslaget till skollag, 16 §, förutsättes att Kungl. Maj:t liksom hittills skall förordna angående rätt för nämnda representanter att närvara. Vi anser för vår del att fackrepresentationen innebär betydande fördelar och utgör en grundläggande förutsättning för att den obligatoriska skolans arbete skall fortskrida på från pedagogisk synpunkt lämpligaste sätt. Vi finner det därför värdefullt om riksdagen uttalar önskvärdheten av att andra skolledare än skolchefen samt lärare och skolläkare i samma utsträckning som hittills skall äga rätt att deltaga i skolstyrelsens sammanträde.

Ang. 21 §

Länsskolnämnden skall enligt 21 § i förslaget till skollag ha inseende över skolorna i länet och därtill hörande verksamhet. En närmare reglering av

länskolnämndernas uppgifter beträffande skolorna och undervisningen torde i enlighet med de principer som hittills gällt få regleras i särskilda instruktioner. Enligt departementschefen avses de nya reglerna inte innebära någon saklig förändring i vad som gäller för närvarande.

Vi finner detta uttalande icke helt tillfredsställande, enär det f. n. synes råda viss oklarhet beträffande omfattningen av de åtgärder som skall inbegripas i utövandet av inseende över skolorna, då olika principer tillämpas av olika länskolnämnder. Uppgiften att öva inseende bör inte innebära rätt att förrätta inspektion av undervisningen i läroanstalter för icke skolpliktig ungdom. Denna uppgift bör tillkomma vederbörande överstyrelse. Vi föreslår att riksdagen uttalar sig i enlighet härmed.

Ang. 26 §

Enligt vår mening har 26 § i skollagsförslaget erhållit en olycklig formulering. Det måste kännas kränkande för varje ansvarskännande lärare att stadgandet inledes med något så självklart som att läraren skall främja trivsel och arbetsglädje. Detta ligger i varje lärares egenintresse. Såsom stadgandet nu utformats i förslaget bibringas man lätt intrycket av att man utgår från en förment negativ lärarinställning i förhållande till eleverna. Vi vill givetvis inte tro att så är fallet och finner det därför synnerligen angeläget att formuleringen ändras. Därtill måste framhållas att trivsel och arbetsglädje är beroende inte minst av elevernas uppförande och inställning. Det hade måhända varit befogat att beträffande dessa framhålla skyldigheten att bidra till trivsel och arbetsglädje i skolarbetet. I stället inskränker sig stadgandet till den i och för sig självklara föreskriften att eleven skall visa aktning och lydnad för personalen. Även elevens skyldighet att prestera efter måttet av sin förmåga bör enligt vår uppfattning stadfästas. Elevens insikt om denna skyldighet är ägnad att bidra till en positiv anda i klassen.

En väsentlig förutsättning för att läraren skall lyckas skapa trivsel och arbetsglädje i sin klass är emellertid att ordningen upprätthålles. Läraren måste kunna räkna med obetingat stöd från skolledningens sida i detta avseende, om han skall ha framgång i sina strävanden. Denna förutsättning har icke förefallit helt självklar i praxis, varför skäl torde tala för att denna skolans skyldighet inskrives i lagen.

Ett flertal remissinstanser representerande lärarsammanslutningar har påpekat att förbudet mot kroppslig bestraffning borde kunna utgå ur skollagen, enär straffsanktion föreligger enligt strafflagens regler. Sakläget torde vara att ingen lärare är okunnig om vad han i detta fall har att iakttaga, och därför är skollagens upprepande av hans skyldigheter ej påkallat, särskilt inte i ett så lösryckt sammanhang som i § 26.

Mot bakgrund av det anförda föreslår vi, att 26 § erhåller följande lydelse:

"Lärare och annan personal i grundskolan ha att med upprätthållande av god arbetsordning främja trivsel och arbetsglädje, söka vinna elevernas förtroende och respektera deras individualitet.

Personalens strävan att upprätthålla god ordning skall ha skolledningens stöd.

Elev skall visa lydnad och aktning för personalen, iakttaga ett vårdat uppförande och eftersträva ett gott förhållande till övriga elever samt efter bästa förmåga söka tillgodogöra sig undervisningen."

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte

I. besluta

a) att skolan ges en rådgivande funktion vid föräldrarnas fria val av studieväg för eleven samt att denna funktion inskrives i skollagen på sätt som föreslagits i motionen.

b) att lärarnas, elevernas och skolledningens skyldigheter med avseende på upprätthållande av god ordning, trivsel och arbetsglädje i skolarbetet, inskrives i skollagen på sätt som föreslagits i motionen.

II. uttala

a) att lärare och andra fackrepresentanter för skolan skall äga rätt att delta i skolstyrelsens sammanträde i samma utsträckning som hittills, samt

b) att inspektionsrätten över undervisningen vid skolor för icke skolpliktig ungdom skall tillkomma vederbörande överstyrelse.

Stockholm den 25 april 1962

Ragn. Bergh

Blenda Ljungberg